

LIMBURGSE VARKENSHOUDERIJ 2020

Aanbevelingen voor Limburgse varkenshouders en hun omgeving

Ron Bergevoet
Noortje Hamers – van den Berkmortel
(LEI, onderdeel van Wageningen UR)

April 2012

Aanbevelingen voor Limburgse varkenshouders en hun omgeving

Ron Bergevoet
Noortje Hamers – van den Berkmortel
(LEI, onderdeel van Wageningen UR)

April 2012

1 Aanbevelingen voor Limburgse varkenshouders en hun omgeving

Aanleiding

De Limburgse varkenshouderij staat de komende jaren voor grote uitdagingen. Een belangrijke uitdaging is onder andere het invulling en uitvoering geven aan de in de Verklaring van Roermond geformuleerde ambities. In deze verklaring hebben de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) en Provincie Limburg hun beeld van het toekomstige Limburgse platteland en de rol van de agrarische sector uitgesproken.

De Provincie Limburg wil haar plattelandsdoelen realiseren en ondernemers in de agrarische sector streven naar een innovatieve, duurzame sector. De Limburgse intensieve veehouderij spreekt in deze Verklaring van Roermond de ambitie uit tot de meest innovatieve en duurzame veehouderijsectoren in Nederland te willen blijven behoren.

De Limburgse varkenshouders willen aan deze ambitie invulling geven en hun verantwoordelijkheid nemen. Er wordt veel over varkenshouders gepraat, maar in dit stuk wordt hun mening neergezet. Er is in een groep van 10 varkenshouders in 5 bijeenkomsten het gesprek met elkaar aan gegaan om hun beeld van de varkenshouderij in 2020 helder te krijgen. In deze bijeenkomsten is het beeld dat varkenshouders zelf bij de varkenshouderij in Limburg in 2020 hebben en wat hun rol als ondernemer en als sector daarbij is het centrale thema geweest. Om het door ondernemers/varkenshouders gewenste beeld van de Limburgse varkenshouderij in 2020 in kaart te brengen, zijn de 5 ambities zoals verwoord in de Verklaring van Roermond tijdens de bijeenkomsten leidraad geweest.

De belangrijkste punten uit deze discussies zijn samengevat in dit document. Deze visie is een handreiking voor ondernemers, belangenbehartigers, gemeentes, provincie en andere bij de Limburgse varkenshouderij betrokkenen bij het realiseren van een toekomstbestendige Limburgse varkenshouderij.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van en gefinancierd door 4 partijen: LLTB, Rabobank Peel en Maas, Fancom en Koenen en Co Accountants. Het proces is door het LEI, onderdeel van Wageningen UR, in het project 'Varkenshouderij in Limburg anno 2020' gefaciliteerd. Naast deze nota is de visie in een PowerPoint presentatie samengevat die gebruikt kan worden voor ledenvergaderingen en de websites van de 4 opdrachtgevers.

De varkenshouderij en zijn ondernemers in Limburg in 2020: verbonden in verscheidenheid

Op het ogenblik is er een grote verscheidenheid aan bedrijven en dynamiek van varkensbedrijven in Limburg. Dit loopt uiteen van gemengde bedrijven met varkens, vollegronds tuinbouw of andere (verbrede) agrarische activiteiten tot grootschalige bedrijven met varkens op meerdere locaties in binnen- en buitenland. De intensieve veehouderij is binnen de Limburgse activiteiten een belangrijke sector. In 2008 bedroeg de toegevoegde waarde van de intensieve veehouderij ongeveer 500 miljoen euro. Dit was 26% van de totale toegevoegde waarde van het totale agrocluster ¹. Dynamiek en verscheidenheid zal ook de Limburgse varkenshouderij in 2020 blijven kenmerken.

De Limburgse varkenshouderij draagt in belangrijke mate bij aan de Limburgse economie en heeft specifieke onderscheidende kenmerken ten opzichte van de varkensbedrijven in de rest van Nederland:

- De varkensbedrijven in Noord- en Midden-Limburg zijn fors groter dan in de rest van Nederland.
- Het zijn gespecialiseerde bedrijven die professioneel geleid worden (een aantal van deze bedrijven richt zich op exportmogelijkheden naar Duitsland).

De varkenshouders verwachten dat dit specifieke kenmerken van de Limburgse varkenshouderij zullen blijven.

Ook de structuur van de bedrijven en de plannen van de tien deelnemende varkenshouders passen goed in dit beeld. De 10 varkenshouders geven aan in 2020 varkenshouder te willen zijn en blijven. De bedrijven in Limburg zijn modern, sterk en professioneel. Verdere bedrijfsontwikkeling is een belangrijke drijfveer voor deze ondernemers. Ze houden varkens in Limburg en staan midden in de lokale samenleving. Als ondernemers gaan ze de uitdagingen, waar hun bedrijven voor staan, niet uit de weg. Ze zoeken hierbij actief en in dialoog met hun omgeving naar oplossingen. De ondernemers zijn een gedreven groep mensen die willen produceren wat de markt vraagt. De varkenshouderij is een perspectiefvolle sector voor jonge ondernemers.

¹ Baltussen, W.H.M., P.J.A.M. Smeets en G.M.L. Tacken, 2010, Duurzame ontwikkeling van de veehouderij in Limburg, LEI Den Haag, Rapport no 2010-074

1.1 Aanbevelingen

De deelnemende varkenshouders willen een aantal aanbevelingen doen. Het ter harte nemen van deze aanbevelingen helpt om de ambities van de varkenshouders te realiseren.

Aanbevelingen voor varkenshouders

- Ga met elkaar de dialoog aan om de ambities van de Limburgse varkenshouders te realiseren. Doe dit met elkaar en met belanghebbenden in en rondom de varkenshouderij.
- Zorg voor een proactieve houding richting ketenpartijen, belangenbehartigers en maatschappelijke groeperingen. Ga met deze partijen actief het gesprek aan en zet daar onderwerpen op de agenda. Wacht niet af, ga in gesprek om de discussie te kunnen sturen/vormgeven. Groei mee in de discussie, anders overkomt het je.
- Iedere varkenshouder kan op positieve wijze bijdragen aan de dialoog met de burgers die in de omgeving van de bedrijven wonen. Door zelf positief en enthousiast te vertellen over het eigen bedrijf kun je de varkenshouderij in een goed daglicht plaatsen. Betrek je omgeving bij je bedrijf. Ga niet alleen in gesprek met je burens bij een vergunningaanvraag, maar blijf doorlopend met elkaar in gesprek. Bouw een duurzame relatie met elkaar op.
- Ontwikkel als varkenshouder een eigen gedragscode, houd je hieraan en blijf je ook in de toekomst gedragen in de geest van deze gedragscode.
- Investeer in vertrouwen, transparantie en gelijkwaardigheid tussen varkenshouders en ketenpartners. Dit zijn belangrijke voorwaarden voor succesvolle samenwerking.
- Werk samen. Samenwerking tussen varkenshouders onderling geeft kansen. Samenwerking kan lonen. Het gaat daarbij niet om macht, maar om kracht.
- Versterk het ondernemerschap en behoud het uitmuntende vakmanschap en management. De varkenshouders van 2020 zullen vakmanschap en management ten dienste stellen van hun ondernemerschap.
- Sta open voor nieuwe ontwikkelingen in ketens. Beoordeel of ze voor uw bedrijf relevant zijn en handel proactief.
- Denk na over de strategie van het bedrijf, schrijf deze op en communiceer dit richting de directe omgeving en periferie. Ben open en transparant. Spits in de communicatieboodschap toe op de verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld maatschapspartners of familieleden, bank, burgers, maatschappelijke groeperingen of ketenpartners).
- Lever een actieve bijdrage aan mineralen verwaarding. Ieder bedrijf dat een overschot heeft, doet aan mineralen verwaarding.
- Zorg voor draagkracht vanuit de omgeving. Dit is nodig voor ontwikkelingsruimte van het bedrijf. Kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij de sleutelbegrippen.

Aanbevelingen voor ketenpartijen, belangenbehartigers, maatschappelijke organisaties

- Werk samen binnen de verschillende schakels in de hele keten van voerleverancier, varkenshouder slachterij, accountants, banken en retail. Om toegevoegde waarde van de producten van de Limburgse varkenshouderij te kunnen realiseren is samenwerking noodzakelijk. Onderling vertrouwen, transparantie en gelijkwaardigheid tussen de ketenpartners zijn hierbij belangrijke voorwaarden voor succesvolle samenwerking. Dit dient ook te leiden tot een gewenst, evenwichtig verdienmodel voor alle betrokkenen in de keten. Dit is voor alle partijen een continue uitdaging.
- Belangenbehartigers: identificeer en benader mogelijke ambassadeurs van buiten de primaire varkenshouderij die mee kunnen helpen een reëel beeld van de ambities en resultaten van de Limburgse veehouderij naar belanghebbenden te communiceren.
- Verschaf duidelijkheid over procedures (zoals een vergunningetraject) en kom de gemaakte afspraken vervolgens ook na.
- Faciliteer levenslang leren door het verbeteren van de management- en ondernemerscompetenties bij ondernemers door het organiseren van trainingen (nascholing) en de samenwerking tussen (groene) onderwijsinstellingen.
- Gemeentes en standsorganisaties: communiceer met alle gebruikers van het Limburgse platteland dat er ook agrarische activiteiten plaatsvinden. Dit heeft niet alleen lusten, maar ook soms lasten.
- Belangenbehartigers en ketenpartijen: faciliteer actief de dialoog tussen varkenshouders en belanghebbenden.
- Partijen die zich niet aan afspraken houden moeten hierop actief worden aangesproken. Indien dit onvoldoende resultaat oplevert, moeten ze hierop kunnen worden afgerekend (dit geldt niet alleen voor varkenshouders, maar ook andere belanghebbenden als ketenpartijen of (lokale) overheden).
- Overheden: geef ruimte aan de varkenshouders om toe te werken naar een gesloten mineralenkringloop in Noord-West Europa. Er zijn voldoende locaties nodig om de mineralen te kunnen verwaarden. De varkenshouders verwachten een collectieve houding van instanties betreffende vergunningverlening.
- Overheden: geef bedrijven voldoende ruimte om zich te kunnen door ontwikkelen en creëer nieuwe vestigingslocaties indien nodig. Lokale draagkracht is daarbij belangrijk.

Slot

Wij roepen alle Limburgse varkenshouders op zich bij deze verklaring aan te sluiten door publiekelijk adhesie te betuigen.

Deze aanbevelingen zijn ondertekend op XX mei 2012.

Ondertekenaars

2 De Verklaring van Roermond: ingevuld en uitgespit

Tijdens de bijeenkomsten zijn de 5 ambities zoals verwoord in de Verklaring van Roermond leidraad voor de discussies geweest.

De vijf ambities uit de Verklaring van Roermond zijn:

1. Uitmuntend ondernemerschap
2. Samenwerking in de keten en met maatschappelijke groeperingen
3. Limburg als beste duurzaam en gezond buitengebied
4. Draagvlak in de samenleving van plattelandsgemeenten
5. Verhogen van de toegevoegde (economische) waarde

Tijdens de discussies zijn veel aspecten die relevant zijn voor de toekomst van de Limburgse varkenshouderij aan de orde geweest. Het waren zeer geanimeerde en inspirerende discussies. In onderstaande worden alleen de belangrijkste bevindingen van de discussies weergegeven.

2.1 Ambitie 1: Uitmuntend ondernemerschap

De eerste ambitie uit de Verklaring van Roermond is 'uitmuntend ondernemerschap'. Uitmuntend ondernemerschap wordt waargemaakt door op 3 niveaus te excelleren:

- vakmanschap,
- management en
- ondernemerschap.

2.1.1 Vakmanschap

Conclusies:

- Limburgse varkenshouders hebben het vakmanschap goed in de vingers.
- Vakmanschap is en blijft een kerncompetentie van de Limburgse varkenshouders.

De varkenshouders hebben de ambitie uitgesproken dat hun gezinsbedrijven (blijven) groeien. Het vakmanschap wordt op dit moment voornamelijk uitgevoerd door de veehouder en zijn gezinsleden. In de toekomst zal deze taak meer en meer ook door medewerkers worden uitgevoerd.

Vakmanschap wordt op twee verschillende manieren aan nieuwe medewerkers bijgebracht:

- Door een interne bedrijfsopleiding waarbij de persoon meewerkt op het bedrijf en gelijktijdig wordt opgeleid.
- Door het volgen van officiële (formeel) opleidingstrajecten. Deze opleidingstrajecten zijn speciaal ontwikkeld voor personen die in de varkenshouderij willen komen werken. Waarbij er vragen zijn over de kwaliteit en aandacht voor onderwijs op het gebied van varkenshouderij.

Het ontbreken van ervaring in de varkenshouderij bij potentiële medewerkers wordt niet als probleem gezien. De mate van gemotiveerdheid en interesse is veel belangrijker. Nieuwe medewerkers zullen niet meer worden gehaald uit de 'standaard-pool' van boerenzonen, mensen met een niet-agrarische achtergrond krijgen een grotere rol. Deze (steeds meer parttime werkende) zij-instromers' brengen een frisse kijk op de nut en noodzaak van bedrijfsroutines mee.

2.1.2 Management

Conclusies:

- Managementvaardigheden vragen continue aandacht en ontwikkeling.
- 'Oplossingsmogelijkheden' voor het versterken van managementvaardigheden:
 - o Management verder versterken door eigen ontwikkeling.
 - o Managementcompetenties delen met anderen door met hen samen te werken. Dit kunnen externe dienstverleners zijn (bijv. accountant) als ook collega's (bv. gezamenlijke aan- en verkoop).

Management is het tweede onderdeel van 'uitmuntend ondernemerschap'. Dit is een taak die de varkenshouders nu en in de toekomst grotendeels zelf op hun gezinsbedrijven uitoefenen. Als de bedrijven groter worden, worden er wel andere managementcompetenties/vaardigheden aangesproken. De belangrijkste nieuwe competenties die men verwacht nodig te hebben zijn 'samenwerken' en 'delegeren'.

Een andere belangrijke 'managementvaardigheid' voor nu en in de toekomst is 'het aansturen/begeleiden van medewerkers'. Er is een grote diversiteit in beleid van varkenshouders rond medewerkers. Dit varieert van een

voornamelijk informeel proces tot een verregaand gestructureerd proces met bijvoorbeeld regelmatige 'resultaat & ontwikkelings-gesprekken'. Naarmate bedrijven groter worden is de noodzaak voor structuur ook groter.

2.1.3 Ondernemerschap

Managementvraagstukken gaan vaak over 'HOE gaan we dingen doen?', ondernemerschapsvraagstukken gaan over 'WAT gaan we doen?'. Ondernemerschap gaat daarmee over het nemen van strategische bedrijfsbeslissingen.

Het type bedrijven in de Limburgse varkenshouderij is op het ogenblik heel divers. Het loopt uiteen van kleinschalige gediversificeerde gezinsbedrijven met meerdere takken (veehouderij, akkerbouw, vollegrondsgroenten) tot grote multinationale ondernemingen.

Deze verscheidenheid zal ook in 2020 nog steeds bestaan. Naarmate bedrijven groter, complexer en dynamischer worden, zullen vaker ingrijpende strategische besluiten genomen moeten worden. Voor de verschillende soorten bedrijven is op de situatie toegespitst ondernemerschap nodig.

Dit ondernemerschap bestaat uit de benodigde kennis en vaardigheden om het toekomstig ondernemerschap adequaat te kunnen uitoefenen. Het omvat onder meer:

- het zien en ontwikkelen van kansen, waarbij informatie zoeken erg belangrijk is,
- het creëren van een omgeving van samenwerking en vertrouwen waarbij communicatievaardigheden erg belangrijk zijn,
- conceptueel denken,
- het formuleren, implementeren en evalueren van de strategie van de onderneming, en vooral
- commitment.

Er zullen steeds ondernemers betrokken worden om (in combinatie met anderen) nieuwe product-markt combinaties te ontwikkelen. Maar het is niet de verwachting dat veel varkenshouders deze alleen gaan ontwikkelen. Dit gebeurt steeds meer met andere ketenpartners en belanghebbenden. Het ontwikkelen van nieuwe product-markt combinaties door varkenshouders zelf komt nu nog niet veel voor in de varkenshouderij. Wel vindt er in beperkte mate samen met de varkenshouders ontwikkeling plaats van specifieke marktconcepten.

Wel hebben alle varkenshouders een belangrijke uitdaging in goed opletten op het ontstaan van nieuwe product-markt combinaties die voor een individueel bedrijf interessant. Er zal tijdig de beslissing genomen moeten worden of en bij welke van deze combinaties aan te sluiten. Dit is het tijdig vernieuwen en/of veranderen van producten en/of markten.

In de toekomst wordt een steeds breder spectrum aan product markt combinaties geproduceerd. Aan de ene kant van het spectrum is er "het standaard product". Een aantal varkenshouders kiest ervoor om dit product te produceren. Hierbij is het zaak efficiënt een hoge productie te halen met een lage kostprijs waarbij wel voldaan wordt aan eisen rond voedselveiligheid, milieu en dierenwelzijn. Het product is grotendeels gestandaardiseerd en kan in veel markten voor een basisprijs worden afgezet.

Aan de andere kant van het spectrum zijn er de niche markten die gekarakteriseerd worden door het creëren /realiseren van hogere toegevoegde waarde. De varkens moeten aan aanvullende eisen voldoen (bijvoorbeeld welzijn, type varken, type houderijsysteem). Deze aanvullende eisen gaan vaak met hogere productiekosten gepaard. De varkenshouders die voor dit segment produceren, kiezen er bewust voor om een eindproduct af te leveren met boven minimale karakteristieken dat in specifieke markten met hogere opbrengsten wordt afgezet.

2.2 Ambitie 2: Samenwerking in de keten en met maatschappelijke groeperingen

Conclusie:

- Vertrouwen, transparantie en gelijkwaardigheid tussen de partners zijn belangrijke voorwaarden voor succesvolle samenwerking.

2.2.1 Samenwerken in de keten

Samenwerking in de keten is van vitaal belang voor het succes van de varkenshouderij. Alle varkenshouders onderstrepen het belang van samenwerking in de keten en het gezamenlijk werken aan marktconcepten.

Op dit moment is er echter maar beperkt sprake van samenwerking in de keten (tussen veehouder en andere partijen). De varkenshouders geven aan een gevoel van afhankelijkheid te hebben t.a.v. de andere partijen. Daarnaast is er wederzijds een gebrek aan vertrouwen. Dit wordt mede veroorzaakt doordat het vertrouwen van beide kanten regelmatig wordt beschaamd.

De relaties tussen varkenshouders en leveranciers en afnemers zijn op het ogenblik erg vrijblijvend. De varkenshouder kan iedere week ergens anders leveren. Er ontstaat te makkelijk een alternatief afzetkanaal, waarbij er makkelijk aan de varkens getrokken wordt. Daarnaast is het makkelijk om bij een (klein) conflict 'af te haken' en samenwerking te zoeken met een andere partij. Het oplossen van het conflict door het aangaan van de dialoog wordt daardoor vermeden.

Samenwerking tussen ketenpartners kan op verschillende manieren een basis hebben:

- door een relatie op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid,
- op basis van marktmacht en
- door middel van contracten.

De relatie op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid wordt als de beste optie gezien. Echter het vertrouwen wordt op de proef gesteld waarbij mensen het gevoel krijgen dat er geprofiteerd wordt. De varkensketen wordt gekenmerkt door gebrek aan transparantie wat het vertrouwen in elkaar niet ten goede komt. Hierdoor ontstaat er discussie over een ongelijke margeverdeling in de keten –(het verdelen van de koek). Vertrouwen en samenwerken kunnen bijdragen aan 'de koek groter maken' waardoor er voor iedereen meer overblijft.

Een voorbeeld van 'markt-macht' is het afleveren of afnemen van grote volumes waardoor je een belangrijke partner wordt. Het is ook mogelijk om markt-macht te creëren door het leveren een kwalitatief hoogstaand product dat uniek is.

De laatste manier waarop samenwerking kan worden gezocht is door het afsluiten van contracten. Hierbij worden de afspraken formeel vastgelegd en weet iedereen wat van hem of haar verwacht wordt. Het is echter ook niet altijd goed om alles af te spreken en gedetailleerd vast te leggen in contracten. Dit kan het vertrouwen juist weer beschamen. Het wederzijds vertrouwen wordt dan op de proef gesteld.

Bij samenwerken is het belangrijk om het gesprek aan te blijven gaan met de andere partij. Hierdoor neemt het vertrouwen toe en kunnen ook bij moeilijkheden oplossingen gevonden worden.

2.2.2 Samenwerken met maatschappelijke groeperingen

In de relatie met maatschappelijke groeperingen worden twee vormen onderscheiden:

- dialoog
- samenwerken

Dialoog gaat over het uitleggen en toetsen waar je mee bezig bent. Je hoort en probeert te begrijpen waar de ander zich mee bezig houdt. Met bijna iedereen kun je de dialoog aangaan. Je luistert, neemt zaken ter harte en trekt vervolgens je eigen conclusie.

De varkenshouders geven aan dat dialoog met maatschappelijke groeperingen niet eenvoudig is. Een aantal maatschappelijke groeperingen heeft belangen die loodrecht staan op die van de varkenshouders. Men vindt het lastig om met deze groepen de dialoog aan te gaan en in gesprek te blijven.

Samenwerken doe je met geselecteerde partners. Bij samenwerken werk je aan zaken waar je mogelijk beiden beter van wordt en die voor beiden bijdragen aan het realiseren van de eigen doelstellingen.

Belangrijk in samenwerking is het kiezen van de juiste partijen. De varkenshouders geven aan dat het optrekken met partijen die al 'een streepje voor hebben' (medestanders) met de varkenshouderij veel voordeel op kan leveren.

Soms kunnen medestanders uit onverwachte hoek komen. De samenwerking met de dierenbescherming rond het "beter leven" initiatief is daarvan een voorbeeld. Maar ook het ageren van de Wakker Dier tegen kiloknallers helpt de varkenshouderij bij het creëren van draagvlak voor het realiseren van toegevoegde waarde.

2.3 Ambitie 3: Limburg als beste duurzaam en gezond buitengebied

Conclusie

Invulling van deze ambitie is een dynamisch proces. Uit een continue dialoog met stakeholders zal duidelijkheid ontstaan over wat onder duurzaam en gezond verstaan wordt en hoe dit ingevuld kan worden en hoe aan duurzaam en gezond buitengebied concreet invulling gegeven kan worden.

Een bijdrage aan een duurzaam en gezond buitengebied is onderdeel van verantwoord ondernemerschap. Men onderneemt in een omgeving waar de verschillende functies die aan het buitengebied worden toegekend naast elkaar kunnen bestaan. De varkenshouders willen in goede harmonie met de omgeving datgene produceren wat gevraagd en gewenst is.

Dit betekent:

- De samenleving heeft zo min mogelijk last van de uitstoot van ammoniak en stof.
- In Limburg kunnen we heel efficiënt produceren (zeker in verhouding tot andere delen in de wereld). We kunnen met weinig mineralen onze productie rondzetten.
- Het mestprobleem is opgelost. Er is sprake van mineralen verwaarding. Mest wordt van een restproduct een waardevolle grondstof. De varkenshouders lossen zelf het mestprobleem op. De varkenshouderij werkt met een gesloten mineralenkringloop. In 2020 zal er op grotere en kleinere schaal mestverwerking zijn. Zowel op bedrijfsniveau als een samenwerking van meerdere veehouders. Voor beide opties moet ruimte worden gegeven.
- Varkenshouders krijgen ruimte om te ondernemen.
- Het vlees wordt goed gecontroleerd voordat het bij de consument op het bord ligt.
- Er wordt gezond geproduceerd. Men beseft dat consumenten het begrip 'gezond' mogelijk heel anders beleven dan een varkenshouder. De consument denkt bijvoorbeeld dat varkens die buiten lopen heel 'gezond' leven, in de perceptie van veel varkenshouders zijn deze varkens zijn echter vatbaarder voor ziektes.
- Inpassing in het landschap' is een belangrijk onderdeel bij de ambitie om Limburg tot beste en duurzame buitengebied te maken. De Limburgse varkenshouderij vindt plaats in een omgeving waarin goed geleefd kan worden, waarin het netjes is aangekleed, met voldoende afwisseling in het landschap. De gebouwen moeten passen in het landschap en aanpassingen aan bedrijven in het buitengebied moeten duurzaam zijn.
- Bij de inrichting van het landschap dient rekening te worden gehouden met de balans tussen bedrijven en natuur. Bedrijven en natuur kunnen in goede harmonie met elkaar samengaan en kunnen elkaar versterken. Zo zal een mooi gebied veel recreanten trekken.
- Grotere bedrijven hebben veel schaalvoordelen. Het is echter niet op elke locatie mogelijk om een groot bedrijf te vestigen. Iedere locatie dient een volwaardige locatie zijn. Wij streven naar een maximale bedrijfsgrootte waarbij deze grootte bepaald wordt door een aantal randvoorwaarden, waaronder de locatie, omgeving, mechanisatie en mate van hinder voor de omgeving. De draagkracht van een bedrijf in zijn omgeving zal bepalend zijn voor de gewenste omvang. Ondernemers waarvan de gewenste grote de lokale draagkracht te boven gaat zullen voor hun verdere bedrijfsontwikkeling op zoek moeten naar een locatie waar dit mogelijk is. Er is altijd ruimte nodig voor knelgevallen (mensen die weg moeten op bestaande plek en bedrijf graag willen voorzetten).

2.4 Ambitie 4: Draagvlak in de samenleving van plattelandsgemeenten

Conclusie:

De Limburgse varkenshouder is een onderdeel van de (lokale) samenleving. En draagt dan ook actief bij aan deze lokale samenleving. Hij/zij houdt rekening met de omgeving en het gedrag wordt daaraan aangepast.

De varkenshouders geven aan dat er een duidelijk verschil is tussen het beeld dat anderen hebben over 'een individuele ondernemer met zijn bedrijf' en de 'varkenshouderij als sector'.

In het eerste geval kent men elkaar en is de afstand klein. Het beeld dat men van de 'varkenshouderij als sector' heeft, is gebaseerd op de informatie die men krijgt uit de media. Een beeld dat, helaas, zelden positief is. Dit komt gedeeltelijk door het feit dat goed nieuws geen nieuws is, en dus zelden over het voetlicht komt en de sector bestaat uit individuen die onderling een grote diversiteit vertonen. De helaas aanwezige ongewenste uitwassen krijgen veel aandacht.

Wat betekent het om te leven in een gebied waar agrarische activiteit is?

De varkenshouders noemen ook de burgers die vanuit de stad op het platteland komen wonen. Een deel van deze burgers heeft een idyllisch beeld van het platteland. Het platteland waar agrarische activiteiten plaatsvinden heeft niet alleen lusten, maar ook lasten. Bij het bijstellen van dit beeld hebben naast individuele varkenshouders ook gemeentes en standsorganisaties een rol. De afstand tussen deze burgers en varkenshouders is (te) groot.

Op sommige locaties is er sprake van onbegrip tussen varkenshouders en burgers. 'Communicatie' is daarbij het centrale begrip. Ga in gesprek met de eigen omgeving en probeer transparant te zijn door bijvoorbeeld open dagen te organiseren.

Een moment waarbij het (gebrek aan) draagvlak zichtbaar wordt, is als er vergunningen aangevraagd moeten worden. Hierbij komt het voor dat afstemming met de directe omgeving (bijvoorbeeld overleg met de burens en inpassing in het landschap, afstemmingen met lokale afdelingen van nationale belangen groeperingen) rond de vergunningaanvraag goed geregeld is, terwijl er door de landelijke organisaties protest wordt aangetekend. Belangrijk is het om ook als de vergunningen geregeld zijn contact met de omgeving te houden.

Probeer activiteiten die mogelijk overlast voor de omgeving geven op momenten uit te voeren dat de overlast zo beperkt mogelijk is. Voorbeelden die daarbij genoemd worden zijn het moment van het uitrijden van mest wanneer dit het minste overlast geeft en het op juiste wijze inzetten van luchtwassers. Het onderling aanspreken op navolgen van de afgesproken gedragscode wordt nog te weinig gedaan.

2.5 **Ambitie 5: Verhogen van de toegevoegde (economische) waarde**

Conclusie:

Het verhogen van toegevoegde (economische) waarde is een belangrijk onderdeel voor de varkenshouders. Het bedrijf staat of valt met de economische resultaten.

De varkenshouders kunnen hun bedrijf op grofweg op 2 manieren inrichten:

- Op het bedrijf worden varkens geproduceerd met 'specifieke toegevoegde waarde'. Deze productie zal dan plaatsvinden binnen specifieke ketenconcepten die gericht zijn op het ten gelde maken van deze toegevoegde waarde.
- Op het bedrijf wordt een traditioneel standaard product geproduceerd. Men streeft naar een lage kostprijs waarbij men voldoet aan de minimum eisen die afnemers, overheid en omgeving eisen. In dit geval is het moeilijk om eventuele extra kosten die gemaakt moeten worden om aan deze eisen te voldoen via een 'plus' in de opbrengstprijis te realiseren.

Het tot waarde brengen van deze toegevoegde waarde is de grootste uitdaging waar de varkenshouderij tot 2020 voor staat.

Varkenshouders vinden het ondernemerschap en de samenwerking belangrijk bij het realiseren van de toegevoegde waarde. Draagvlak in de samenleving van plattelandsgemeenten en een bijdrage leveren aan Limburg als beste duurzaam en gezond buitengebied zijn belangrijke randvoorwaarden waarbinnen de toegevoegde waarde gecreëerd moet worden.

KOENEN EN CO
samen veelzijdig

